مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

احمد فواد ارسلا ۲۰۲۴/۰۳/۲۲

استخبارات برتانیا ,قتل امیر حبیب الله خان, و تکیه مومند صاحب بر تعبیر تاریخی غبار

در ارتباط با مقاله اینجانب " قتل امیر حبیب الله خان و نقش برتانیا با در نظرداشت معلومات تازه در مورد ایجنت برتانیا مصطفی ساگر" محترم محمد داود مومند که از نویسنده های وطندوست و پر کار افغانستان هستند مضمونی تحت عنوان " متکی برروایت غبار، قاتل اصلی امیر حبیب الله، شجاع الدولهٔ غوربندی است" به چاپ سپردند. همچنان که در مقاله اینجانب تذکر داده بودم که " امید بر اینست که این معلومات منحیث وسیله تدقیق و تحقیق منطقی دانشمندان افغان قرار بگیرد"با سپاس از محترم محمد داود مومند مضمون شان را از جمله وسایل تدقیق و تحقیق منطقی دانشمندان افغان محسوب میدارم و نکات ذیل را در ادامه بحث منطقی عرضه میدارم.
در یک رهنمای مختصر تاریخنویسی پوهنتون هاروارد چنین آمده است :

" هیچ فردی نمی‌تواند به هیچ وجه به تمامی سوابق مراجعه کند، هیچ کار تاریخی نمی‌تواند ادعا کند که جامع یا جهانی است. تاریخ‌نگاران باید بر روی سوابق مقطعی که از دوره زمانی تحت مطالعه باقی‌مانده است، اعتماد کنند که الزاماً فقط بخشی از داستان را نشان می‌دهند. به همین دلیل، اصول رهنمای همهٔ نوشته های تاریخی باید انتخاب و تفسیر باشد: انتخاب موضوعات و سوالاتی که به نظر جالب‌ترین می‌آیند و تفسیر مسئولانهٔ منابع برای ساختن دلایل معنادار. تصمیمات در مورد ارزش دادن به اسناد وروایات و این که چگونه آن را درک کند مهم است، در واقع به این ترتیب نوشتن تاریخ اداره میشود. از آنجا که محققان الزاما با نظرات دیگر محققان اختلافاتی خواهند داشت،و انتخابات و ارزش دادن به اسناد و روایات باعث مباحث موضوعی می‌شوند. می‌توانید از نوشتن تاریخ به عنوان یک بحث یا جدال پیوسته در مورد این جریان لازم‌الاجرا انتخاب و تفسیر فکر کنید. مشکل اول شما به عنوان یک نویسنده این است که راهی برای ورود به این گفتگو پیدا کنید.[1]"

با در نظرداشت نکات بالا و سپاس از محترم محمد داود مومند در سهمگیری در این بحث تاریخی نکات ذیل برای شرکت در بحث د توضیح نکات طرح شده در انتقاد محترم محمد داود مومند برای مطالعه بیطرفانه و قضاوت عادلانه خوانندگان محترم تقدیم میگردد.

اول: با محترم محمد داود مومند هم نظر هستم که باید کوشش شود تا حد ممکن تحقیق و تعبیر واقعات تاریخی تحت تاثیر مقاصد سیاسی و عقیدوی واحساساتی قرار نگیرد, **اما به شرطی که این اصل همه جانبه باشد**. به این معنی که اگر بر اساس گفته محترم محمد داود مومند" ارادتمندان غازی امان الله" باید از تحقیق و تعبیروقایع تاریخی خاصتا قتل امیر حبیب الله خان از مقاصد سیاسی و عقیدوی واحساساتی حذر کنند به همان اندازه سرسپردگان نادر شاه هم باید از مقاصد سیاسی و عقیدوی واحساساتی حذر کنند و نباید اتهام قتل به غازی امان الله خان را منحیث یک حقیقت مطلق تاریخی عرضه کنند.

دوم: محترم محمد داود مومند اینجانب را در نوشته خود انتقاد کرده اند که مصطفی ساغر را به غلط ساگر نوشته ام. باید عرض شود که مقاله اینجانب بر اساس تحقیق اکادیمیک محقق ترکی صالح کیش نوشته شده و صالح کیش این

[1] (No date) A brief guide to writing the history paper - harvard university. Available at: https://hwpi.harvard.edu/files/hwp/files/bg_writing_history.pdf (Accessed: 22 March 2024).

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

اسم را با استناد اسناد رسمی دولت ترکیه نوشته است. اینجانب هیچ سند معتبر دست اول مثل اعترافات ,سوانح وغیره درفارسی اردو وغیره نیافته ام که تخلص ساغر در آن ذکر شده باشد. اکر نویسنده های افغان ساگر را ساغر پنداشته اند من در این مورد مشکلی ندارم. بر اساس تحقیق اینجانب ساگر در زبان سانسکریت به معنی بحر است و در هندوستان یک نام و تخلص معمول شمرده میشود. با آنکه بعد از ظهور اسلام در شبه قاره هند که معمولا نام های اسلامی در بین مسلمانان رایج شد به هزاران مثال ترکیب اسم اسلامی و هندی و سانسکریت موجود است.
سوم: محترم محمد داود مومند در ارتباط مناظره که به گفته آنها با دانشمندان دیگر افغان قبلا در این موضوع داشته اند اشاره کرده اند که به من ربطی ندارد و جای خوشنودی است که بحث شده و باید هم مناظرات منطقی و مستند ادامه داشته باشد.

چهارم: محترم محمد داود مومند یگانه موضوع نو در مقاله اینجانب را اسم قاتل بر اساس اعترافات مصطفی ساگر یعنی حیدر تذکر داده اند. امکان دارد محترم محمد داود مومند قبلا در مورد بودجه 50000 پوند(که بر اساس محاسبه آنلاین بانک مرکزی انکلستان به پول امروز 2,137,139.95)که یک چنان مبلغ بزرگ برای این عملیات که مصطفی ساگر در اعترافات خود تذکر داده است معلوماتی داشته اند اما برای اینجانب معلومات نو و مهم محسوب میشود. و شاید هم محترم محمد داود مومند قبلا در مورد فعالیت های استخباراتی دگروال نلسن معلومات داشته اند که من قبلا در مورد معلومات نداشتم. باید اضافه کرد که دگروال نلسن مذکور در دیگر قسمت های اعترافات مصطفی ساگر به ارتباط عملیات دیکر ذکر شده است . اینجانب منحیث یک شاگرد تاریخ وقتی تذکرات و پریشانی مقامات و جواسیس برتانیا در مورد امیر حبیب الله خان در آن مقطع خاص تاریخ , سابقه و طرز کار قدرت های بزرگ در چنان مواقع حساس وشواهدی مثل این اعترافات که همه در مقاله اینجانب تذکر داده شده را تجزیه و تحلیل میدارم عملیات برتانیا برای ازبین بردن امیر حبیب الله خان را غیر ممکن نمیدانم.

پنجم : محترم محمد داود مومند نوشته اند : " ین روایت هم به جز یک افسانۀ تاریخی چیز دیگری نیست، چطور ممکن و مقدور گشت که یک آدم ناشناس و بیگانه درآن شب با موجودیت قیود و محافظین سر به کف امیر،عبور نموده و خود را به خیمۀ حبیب الله خان رسانید و با فیر تفنگچه که بخصوص در سکوت شب صدای مهیبی تولید میکند، امیر را به قتل رسانیده و مجددا، صفوف گارد محافظ را عبور نموده و تشریف برده است؟مگر گادر محافظین همه کور و کر بودند، که حتی بعد از فیر تفنگچه نیز قاتل را ندیدند و قاتل با طیب خاطر از صفوف شان در هردو مرتبه آرام و بیغم و بدون حالت سراسیمگی و دویدن گذشت؟شاید تنها یک احمق سیاسی به همچو افسانه باور کند، نه این قلم که به قدر کفایت، شکاک است.... به نظر من اگرتاریخ برتانیا و قدرت های بزرگ در انجام عملیات مخفی استخباراتی در نظر بگیریم مطرح کردن احتمال قتل امیر حبیب الله خان بر اساس شواهد و مدارک نه این تعبیررا افسانه تاریخی میسازد و نه آن های را که این احتمال را قریب به یقین میدانند احمق سیاسی میسازد." منحیث شاگرد معقول تاریخ به همان اندازه که محترم محمد داود مومند حق دارند متکی برروایت غبار، قاتل اصلی امیر حبیب الله خان را شجاع الدولۀ غوربندی اعلام بدارند, شاگردان دیگر تاریخ به شمول اینجانب حق دارند احتمال قتل امیر حبیب الله خان توسط استخبارات برتانیا با همکاری یک تعداد مقامات عالیرتبه دربار امیر حبیب الله خان را منحیث یک تعبیر احتمالی این واقعه در نظر بگیرند. اگر این احتمال مورد قبول و باوربعضی ها است که امان الله خان غازی درقتل پدرش دست داشته است, چرا احتمال دست داشتن مقامات عالی دیگر دربار امیر حبیب الله خان به شمول جنرال نادر خان و نصرالله خان در دسیسه قتل امیر حبیب الله خان خاصتا با پلان و همکاری استخبارات برتانیا ناممکن پنداشته میشود؟

ششم: به جواب این که محترم محمد داود مومند با نقد مقاله اینجانب نوشته اند " مگر غبار که پیشوای تاریخ تان است، دروغ میگوید؟" به نظر من روانشاد غبار یکی از مورخان برجسته تاریخ افغانستان است که با طرز فکر خودش و معلومات موجوددر دسترس اش یکی از بهترین کتاب های تاریخ افغانستان را نوشته که با در نظرداشت شرایطی که وی تحقیق کرد و نوشت حرکت قابل تقدیر است. اینجانب نه او را و نه کتابش را واقعیت مطلق میدانم وهم او را پیشوای خود محسوب نمیدارم. اگر وی پیشوای من بود من این مقاله را که در مقابل تعبیر وی از واقعه قتل امیر حبیب الله خان است به چاپ نمیسپردم.

هفتم: چندی قبل محترم محمد داود مومند در ویبسایت وزین آریانا افغانستان زیر عنوان " انگیزه های انفسی و تحریف تاریخ" چنین نوشتند:" یکی از اساسی ترین اصول تحقیق و تاریخ نگاری، اعتقاد و ایمان بر اصل عدم انسلاک، به

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

گرایش های ایدیولوژیک چپ و راست، و فاصله گرفتن انگیزه های مبتنی بر تمایالت سیاسی، عقده ها، و همنوایی با مسیرافکار، نظریات و اذواق ذوات و عناصری که، بر وفق ایجابات و اقتضآت زمانی، درنوسانات ذهنی قرار دارند. تحقیق مسائل تاریخی و مبادرت به تاریخ نگاری با درنظر داشت اصل امانت داری، مبین اعتقاد محقق و تاریخ نگار، به معیارهای اخلاقی و صداقت است. متأسفانه مورخینی مانند میر غلام محمد غبار (حسینی) و میرصدیق فرهنگ و دنباله روان شان، در روایات تاریخی شان، روی انگیزه های کاذب ذاتی و انفسی، از معیارهای اخلاقی صداقت فاصله میگرند، و تاریخ را با بسیار مهارت، به اذواق و سلائق چپ گرایانهٔ سیاسی خود تعبیر و تفسیر نموده اند." این که در این مورد مشخص واقعه قتل امیر حبیب الله خان تعبیر و تحلیل تاریخی مرحوم غبار مورد استفاده محترم محمد داود مومند قرار گرفته است امیدواری برای بحث ومطالعه نظریات و تعبیرات متفاوت را ازدیاد بخشیده است.

تحت این لینک سایر نوشته های نویسنده را در پورتال افغان جرمن آنلاین مطالعه کنید.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ